SWISS CONTRIBUTION

Ministerstwo Zdrowia

Instytucja Realizująca:

PAŃSTWOWA INSPEKCJA SANITARNA

Partnerzy Projektu:

PARPA

IMW Instytut Medycyny Wsi

Krajowe Biuro do Spraw Przeciwdziałania Narkomanii

Instytut Medycyny Pracy im. prof. J. Nofera

Program współfinansowany przez Szwajcarię w ramach szwajcarskiego programu współpracy z nowymi krajami członkowskimi Unii Europejskiej.

Badania przeprowadzone w 2012 roku przez Główny Inspektorat Sanitarny pt. „Zachowania zdrowotne kobiet w ciąży" wskazują, że:

- 2,2% polskich kobiet w ciąży przyjmuje środki uspokajające lub nasenne,
- 7% ciężarnych pali papierosy,
- 10,1% przyszłych matek pije alkohol,
- 22,5% ciężarnych jest codziennie narażonych na wdychanie dymu tytoniowego w domu.

Ryzykowne zachowania zdrowotne w trakcie ciąży tj. picie alkoholu, palenie tytoniu lub używanie narkotyków przez kobietę skutkują poważnymi konsekwencjami zdrowotnymi dla dziecka.

Alcohol Syndrom (FAS) i Fetal Alcohol Effects (FAE) są to zaburzenia, jakie pojawiają się u dzieci matek spożywających alkohol w trakcie ciąży.

- Tlenek węgla zawarty w dymie tytoniowym powoduje brak tlenu niezbędnego do prawidłowego wzrostu i rozwoju płodu.
- Bierne palenie stanowi zagrożenie dla płodu. U dzieci, które są biernymi palaczami częściej występują infekcje dróg oddechowych, astma, zapalenie ucha środkowego, a nawet nowotwory.
- Nikotyna, bezpośrednio działając na rozwój neuronów (głównie poprzez receptory acetylocholiny), zmienia również ekspresję genów, wpływając na replikację DNA i różnicowanie komórek w mózgu.
- Niższa punktacja w skali Apgar, niedowaga oraz wady wrodzone występują znacznie częściej u dzieci kobiet spożywających w ciąży alkohol.

Acetylocholina jest neuroprzekaźnikiem. Wykorzystywana jest m.in. przez te obszary mózgu, które uczestniczą w procesach długoterminowego planowania, skupiania się, uwagi.

- Nie istnieje bezpieczna dawka alkoholu, którą można spożywać w trakcie ciąży!
- Narażenie na oddziaływanie alkoholu w trakcie rozwoju płodu może prowadzić do alkoholowego zespołu płodowego (Fetal Alcohol Syndrome, FAS).
- Zażywanie narkotyków i środków zastępczych (dopalaczy) w czasie ciąży może być przyczyną różnych powikłań takich jak przedwczesny poród, poronienie lub obumarcie płodu.

Biorąc pod uwagę skalę i wagę problemu, jakim jest zażywanie substancji psychoaktywnych, **Główny Inspektorat Sanitarny** we współpracy z Instytutem Medycyny Wsi im. W. Chodźki w Lublinie, Instytutem Medycyny Pracy im. Prof. J. Nofera w Łodzi, Państwową Agencją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Krajowym Biurem do spraw Przeciwdziałania Narkomanii, realizuje projekt

„Profilaktyczny program w zakresie przeciwdziałania uzależnieniu od alkoholu, tytoniu i innych środków psychoaktywnych".

Głównym celem projektu jest ograniczenie używania tytoniu, alkoholu i innych substancji psychoaktywnych przez kobiety w wieku prokreacyjnym, tj. między 15 a 49 rokiem życia.

Projekt realizowany jest od 1 lipca 2012 r. do 31 grudnia 2016 r. Całkowity budżet Projektu wynosi 4 045 519 CHF, z czego 3 438 691 CHF (85%) finansowane jest przez stronę szwajcarską, pozostałe 606 828 CHF (15%) stanowi wkład krajowy zapewniony przez Ministra Zdrowia Rzeczpospolitej Polskiej.

W ramach projektu realizowane są:

- badania ankietowe kobiet w ciąży,
- program edukacyjny w szkołach ponadgimnazjalnych i zakładach pracy,
- szkolenia dla kadry medycznej,
- kampania społeczna,
- edukacja na platformie internetowej
  – www.zdrowiewciazy.pl; www.e-stawiamnazdrowie.pl.

Program edukacyjny pt. „ARS, czyli jak dbać o miłość?"

Program adresowany jest do uczniów szkół ponadgimnazjalnych, a jego celem jest pogłębienie wiedzy na temat konsekwencji używania substancji psychoaktywnych m.in. alkoholu, papierosów czy narkotyków.

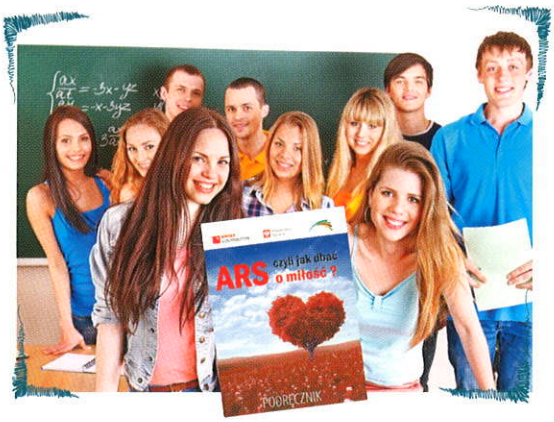

Szkoły, które zgłaszają chęć przystąpienia do programu otrzymują bezpłatnie materiały edukacyjne, takie jak podręcznik dla szkolnego koordynatora, ulotki i broszury dla uczniów i rodziców, a koordynatorzy wyznaczeni przez dyrektora szkoły są bezpłatnie szkoleni przez pracowników powiatowych stacji sanitarno - epidemiologicznych.

Program edukacyjny „ARS, czyli jak dbać o miłość?", nad którym patronat objął Minister Edukacji Narodowej, będzie realizowany do 2016 r. i swym zasięgiem obejmie 50% szkół ponadgimnazjalnych w całym kraju.

Wyniki badań ewaluacyjnych przeprowadzonych wśród uczniów po I edycji programu w 2014 roku, pokazują, że:

- 90% młodych ludzi chętnie uczestniczyło w zajęciach, określając ich formę jako ciekawą,
- 66% uczniów uznało, że program zaproponowany przez Główny Inspektorat Sanitarny, wniósł coś nowego do ich wiedzy i poglądów na temat substancji psychoaktywnych,
- 80% chciałoby, aby w przyszłości ich dzieci będąc w wieku nastoletnim także wzięły udział w takich zajęciach.

Więcej informacji o programie „ARS, czyli jak dbać o miłość?" na stronie Projektu: www.zdrowiewciazy.pl oraz we właściwych wojewódzkich i powiatowych stacjach sanitarno-epidemiologicznych.

Szkolenia dla kadry medycznej

W 2013 roku Główny Inspektorat Sanitarny przeprowadził szkolenia dla kadry medycznej w 10 polskich miastach. Lekarze, pielęgniarki, położne - *prawie 900 osób* miało możliwość pogłębienia wiedzy na temat wpływu substancji psychoaktywnych na zdrowie kobiety w ciąży oraz na zdrowie płodu, a także metod skutecznej komunikacji z pacjentem.

Edukacja w zakładach pracy

W ramach realizacji zadania *„Przygotowanie programu edukacyjnego dla zakładów pracy: metodyka, materiały edukacyjne oraz realizacja programu"* Krajowe Centrum Promocji Zdrowia w Miejscu Pracy (KCPZwMP) Instytutu Medycyny Pracy im. prof. J. Nofera w Łodzi przekazało ponad 6 000 zakładom pracy w Polsce zaproszenie do udziału w Projekcie. Działaniami edukacyjnymi objęto ponad 58 tys. pracowników. KCPZwMP zorganizowało w trakcie trwania Projektu 11 konferencji na terenie kraju, opracowało i opublikowało (w wersji tradycyjnej i on-line) m.in. 2 plakaty, 7 broszur, 1 poradnik. W ramach konkursu pod patronatem honorowym Ministra Zdrowia, 35 zakładom pracy przyznano tytuł lidera i certyfikat za kompleksowe działania służące ograniczaniu konsumpcji substancji psychoaktywnych.

Kampania społeczna

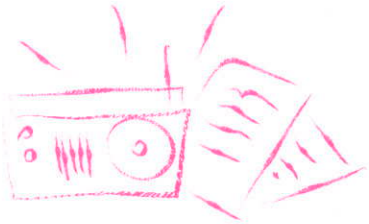

Celem kampanii *„Nie pozwól odlecieć swojemu szczęściu!"* jest zwiększenie wiedzy na temat skutków zdrowotnych używania substancji psychoaktywnych, a także ograniczenie ich stosowania. Do końca 2016 roku będą emitowane spoty w telewizji, radiu, na nośnikach LCD w tramwajach i autobusach oraz dystrybuowane będą ulotki, broszury, a w miastach pojawią się billboardy. Wzmocnieniem działań medialnych będą wydarzenia w środowiskach lokalnych realizowane przez wojewódzkie i powiatowe stacje sanitarno-epidemiologiczne, w tym także poradnictwo prowadzone przez personel medyczny.

Platforma internetowa

Wszystkie informacje dotyczące Projektu a także opracowania merytoryczne dotyczących konsekwencji używania substancji psychoaktywnych dostępne są na stronie:

www.zdrowiewciazy.pl

stronie dedykowanej pracownikom i pracodawcom:

www.e-zdrowiewpracy.pl

oraz specjalnej stronie dla młodzieży:

www.e-stawiamnazdrowie.pl

Na platformie internetowej przygotowanej przez Instytut Medycyny Wsi w Lublinie

znajdują się kursy e-learningowe oraz fora dyskusyjne o uzależnieniach.